

О.О. НЕПОЧАТЕНКО, д.е.н., професор, в.о. ректора,
Уманський національний університет садівництва

П.М. БОРОВИК, к.е.н., доцент,
кафедра фінансів і кредиту,
Уманський національний університет садівництва

О.С. ТРИГУБЕНКО, ст. викладач,
кафедра фінансів і кредиту,
Уманський національний університет садівництва

Посилення впливу системи оподаткування на соціально-економічний розвиток сільських територій

& Питання, які розглядаються:

- Аналізуються проблеми фінансування потреб сільських територій, а також досліджується роль сільськогосподарських товаровиробників і їх податкових виплат у фінансуванні соціально-економічного розвитку села.
- Пропонується посилити соціальний вплив системи оподаткування організованих агроформувань через запровадження нового податку на розвиток сільських територій, що дозволить мобілізувати ресурси, необхідні для фінансування потреб сільських громад.
- **Ключові слова:** сільські території, джерела фінансування розвитку сільських територій, фіксований сільськогосподарський податок, податок на розвиток сільських територій.

& Вопросы, которые рассматриваются:

- Анализируются проблемы финансирования потребностей сельских территорий, а также исследуется роль сельскохозяйственных товаропроизводителей и их налоговых выплат в финансировании социально-экономического развития села.
- Предлагается усилить социальное влияние системы налогообложения организованных сельскохозяйственных формирований через внедрение нового налога на развитие сельских территорий, которое позволит мобилизовать ресурсы, необходимые для финансирования потребностей сельских общин.

Ключевые слова: сельские территории, источники финансирования развития сельских территорий, фиксированный сельскохозяйственный налог, налог на развитие сельских территорий.

& Issues that are examined:

- The problems of rural areas needs financing were analyzed, the role of agricultural producers and their tax payments in the financing of social economic development of rural areas were examined.
- The strengthening of social influence of tax system of organized agricultural formations with the help of introduction of a new tax on rural areas development that will allow to mobilize resources necessary for rural communities needs financing were introduced.

Keywords: rural areas, the sources of rural areas development financing, fixed agricultural tax, tax on rural areas development.

Постановка проблеми. Одним із побічних наслідків економічних реформ в Україні є занепад сільських територій. В той же час, Україна є аграрною державою, яка, без перебільшення, має всі шанси стати житницею світу. З цієї причини розвиток як сільського господарства, так і сільських територій на теренах нашої країни є справою державної ваги.

В зв'язку з цим, варто зазначити, що доходну частину бюджетів сільських та селищних громад мають формувати за рахунок власних податкових виплат, переважним чином суб'єкти, що здійснюють підприємницьку діяльність на сільських територіях, тобто сільськогосподарські підприємства. Такий стан речей відповідає світовій практиці виконання

бюджетів сільських територій [15, с. 11-12; 23, р. 210-215]. Крім того, як свідчить світова практика податкових відносин, система оподаткування організованих сільгоспформувань, як і податкова система загалом повинна виконувати два основні завдання – фінансове і регулююче, або соціальне. При цьому, сутність соціальної функції податків та системи оподаткування зводиться не лише до перерозподілу частини доходів між верствами населення та територіями, але й до їх впливу через фінансування за рахунок податкових надходжень установ соціально-культурного, а також інших потреб місцевих громад на соціально-економічний розвиток конкретних сільських територій [23, р. 112; 24, р. 8930].

В Україні ж завдяки тому, що податковий механізм в аграрній галузі не виконує своїх соціальних завдань, недостатнім є рівень перерозподілу фінансових ресурсів на користь бюджетів муніципалітетів сільських територій, внаслідок чого належно не фінансуються потреби соціально-культурних та побутових установ на селі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Варто відзначити, що проблематика розвитку сільських територій в нашій країні досліджувалась в наукових працях О. Булавки, П. Гайдучього, З. Герасимчук, В. Горкавого, Б. Данилишина, М. Кропивка, М. Маліка, В. Месель-Веселяка, П. Саблука, В. Трегобчука, В. Юрчишина та багатьох інших вчених. Крім того, заслуговують на увагу наукові розвідки стосовно питань фінансування соціально-культурних та побутових закладів на селі А. Величко, Ю. Лузана, П. Макаренка, А. Стельмашука, а також дослідження проблем оподаткування діяльності сільськогосподарських підприємств М. Дем'яненка, Д. Деми, В. Синчака, Л. Тулуша, С. Юшка.

Результати досліджень як перелічених, так і багатьох інших науковців засвідчили наявність суттєвих диспропорцій розвитку сіл та міст в Україні, які проявляються, насамперед, у неналежному фінансуванні потреб сільських закладів освіти, охорони здоров'я і культури та в недостатньому забезпеченні потреб сільських жителів, причиною чого є як недостатні податкові виплати організованих аграрних формувань в Україні, так і неналежний розподіл вітчизняних бюджетних ресурсів між державним та місцевими бюджетами [6-8; 14-15; 19-20; 22-22]. Поряд з цим, незважаючи на численні публікації, присвячені як диспропорціям розвитку сільських територій та вітчизняних міст так і недолікам механізму податкового регулювання сільськогосподарських товаровиробників в Україні, нині проблеми розвитку села особливо загострились, адже відсутність належного фінансового забезпечення сільських соціально-культурних та побутових установ, що спостерігається в Україні останнім часом, зумовлює подальший занепад села, що поряд з іншими факторами, призводить до неналежного рівня розвитку аграрної сфери економіки.

Зважаючи на викладене, проблеми фінансування соціально-побутових потреб жителів села та податкового регулювання діяльності організованих

аграрних формувань нині є гостро актуальними для держави, а тому потребують подальших наукових напрацювань.

Завданням даної публікації є обґрунтування шляхів підвищення питомої ваги податкових джерел фінансування соціально-економічного розвитку сільської місцевості. З метою виконання поставленого завдання в ході дослідження були використані економіко-статистичні методи досліджень, зокрема монографічний метод, метод порівняння, табличний та графічний методи.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Фінансовий стан розташованих в сільській місцевості соціально-побутових установ вже тривалий час суттєво ускладнює їх нормальне функціонування, що проявляється, насамперед, в неналежному їх матеріально-технічному та кадровому забезпеченні, зношеності їх обладнання, низькому рівні заробітної плати працівників зазначених установ, в їх неспроможності задовольнити потреби сільських жителів, не дивлячись на те, що вони є значно нижчими від потреб у соціально-культурних та побутових послугах жителів міст. Широкий спектр проблем сільської соціальної сфери, як свідчать результати досліджень, викликаний усуненням більшості організованих агроформувань від фінансування потреб об'єктів соціально-культурного та побутового призначення, що відбулось в процесі реформування відносин власності в агросфері, а також з передачею об'єктів соціально-культурного базового рівня на баланс сільських і селищних рад, бюджети яких не в змозі покрити витрати, пов'язані з утриманням та експлуатацією об'єктів сільської соціальної інфраструктури. В результаті цього кількість сіл, де відсутні стаціонарні об'єкти побуту, охорони здоров'я, освіти та культури продовжує зростати. Ця проблема в свою чергу породжує економічний занепад села, оскільки відсутність належного соціально-побутового обслуговування його жителів спричиняє відтік економічно активної молоді, що є першопричиною більшості економічних проблем сільських територій.

Водночас, частка власних і закріплених джерел доходів сільських та селищних бюджетів з кожним роком скорочується, а регульовані доходи бюджетів місцевого самоврядування сільських територій, що надходять переважно у вигляді субвенцій використовуються виключно з метою фінансування захищених статей видатків сільських бюджетів, а не на забезпечення потреб соціально-економічного розвитку села та сільських територій чи побутового обслуговування сільського населення.

Зокрема, дані, наведені нами в таблиці 1 засвідчують, що частка власних та закріплених джерел доходів у загальних надходженнях сільських бюджетів як по Україні, так і по Черкаській області та по Уманському району Черкащини складає близько 1/5. Лише в 2011 році питома вага власних і закріплених джерел надходжень сільських та селищних бюджетів у структурі їх доходів досягла 25 %.

Частка власних і закріплених джерел надходжень та місцевих податків і зборів у доходній базі місцевих бюджетів сільських територій*

Регіон	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.
I. Частка власних та закріплених джерел доходів у загальних надходженнях сільських та селищних бюджетів, %					
Україна	19,5	19,1	18,6	20,5	24,6
Черкаська область	19,6	19,2	18,8	20,5	23,8
Уманський район	19,5	19,0	18,9	20,7	25,5
Берестівська сільська рада Уманського району Черкаської області	22,1	25,2	26,8	27,3	29,9
II. Частка мобілізованих місцевих податків та зборів у загальних надходженнях місцевих бюджетів сільської місцевості, %					
Україна	0,53	0,57	0,52	0,42	3,0
Черкаська область	0,54	0,58	0,53	0,42	3,1
Уманський район	0,53	0,57	0,54	0,41	2,9
Берестівська сільська рада Уманського району Черкаської області	0,51	0,52	0,53	0,43	2,7

*Складено авторами за оперативними даними Міністерства фінансів України [1], фінансового управління Черкаської облдержадміністрації та фінансового управління Уманської райдержадміністрації Черкаської області.

Варто відзначити, що ще гіршим є становище з мобілізацією місцевих податків і податкових платежів до бюджетів місцевого самоврядування сільських територій. Зокрема, як свідчать дані таблиці 1, в період до 2011 року місцеві податки і платежі формували лише біля 0,5 % доходів сільських бюджетів. Лише в 2011 році цей показник зріс в 6 разів. В той же час, така зміна є наслідком реформування системи місцевого оподаткування, в результаті якого до місцевих податків було віднесено єдиний податок з суб'єктів малого підприємництва, збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності, збір за місця для паркування транспортних засобів, туристичний збір та податок на нерухомість.

Водночас, єдиний податок і до його включення до місцевих податкових платежів в повному обсязі надходив до бюджетів місцевого самоврядування, податок на нерухомість запроваджується лише з 1 січня 2012 року. Решта ж місцевих податків та платежів, як показує практика їх справляння, не мають або ж не матимуть суттєвого фіскального значення [2, с. 261-262]. Зважаючи на викладене, перелічені зміни в місцевому оподаткуванні майже не вплинули на формування доходної бази бюджетів сільських територій.

Як уже зазначалось, держава, делегувавши повноваження по утриманню соціальної сфери сільських територій органам місцевого самоврядування, які нині не мають належного фінансового забезпечення, одночасно зняла відповідальність із сільськогосподарських товаровиробників за утримання об'єктів соціально-побутової сфери, запровадивши при цьому для них ще й пільгові режими як прямого, так і непрямого оподаткування.

Дотуючи аграріїв, держава збільшує їх прибутки, які вони звичайно можуть, але ж зовсім не зобов'язані вкладати у соціальний розвиток села та в фінансування побутових потреб сільських жителів. Поряд з цим,

податкові виплати сільськогосподарських підприємств не забезпечують навіть мінімальної потреби сільських територій в коштах.

В зв'язку з цим, слід відмітити, що податкові надходження сільських бюджетів формують дві категорії платників: організовані аграрні формування та фізичні особи, що є жителями сільських територій.

При цьому, основною складовою власних та закріплених джерел доходів сільських бюджетів є податок з доходів фізичних осіб, частка якого в структурі їх податкових надходжень від 70 до 85 % [1; 9, с. 128-129; 11-12; 15]. В той же час, реальними платниками цього податку є наймані працівники, тобто сільські жителі, а підприємства та підприємці, в тому числі і сільськогосподарські товаровиробники виступають в ролі податкових агентів [10]. З іншого боку, слід зазначити, що беззаперечною заслугою бізнес-структур, які здійснюють діяльність в сільській місцевості, є вже те, що вони створюють робочі місця, а відтак і передумови для сплати податку з доходів громадян.

Іншим порівняно значним за його питомою вагою в структурі доходів бюджетів сільських територій податком, що його сплачують організовані агроформування, є фіксований сільськогосподарський податок. Поряд з цим, фіксований розмір бази його справляння зумовлює мізерний розмір цього податку, що надходить до бюджетів сільських населених пунктів (близько 7 грн. з гектара сільськогосподарських угідь) [19; 20].

Решта податків, що формують закріплену частку доходів бюджетів сільських і селищних громад в Україні та сплачуються сільськогосподарськими товаровиробниками (земельний податок за несільськогосподарські земельні угіддя, плата за оренду земель комунальної власності, платежі за користування надрами, екологічний податок, інші платежі) теж формують незначну частину доходів місцевих бюджетів.

Поряд з цим, у Європі головним джерелом доходів місцевих бюджетів (в тому числі і бюджетів муніципалітетів сільських територій) є місцеві податки та збори, що становлять кошик їх власних доходів [5].

Зокрема, місцеві податки формують близько 60 % дохідної бази бюджетів сільських муніципалітетів у Німеччині, 48 % – у Швейцарії, 38 % – в Італії, 45 % – в Австралії, 44 % – в Норвегії [9, с. 127-128].

Крім того, в Естонії до місцевих податків віднесено подушний податок, місцевий прибутковий податок, податок на продаж, податок на човни, податок з реклами, плата за користування дорогами та податок на вуличне обслуговування, податок з власників автомобілів, податок з власників тварин, податок на розважальні послуги, що сукупно дозволяє фінансувати потреби місцевих громад сільських територій виключно за рахунок власних джерел доходів бюджетів муніципалітетів [9, с. 128].

В Україні ж, як свідчать результати дослідження, місцеві податки формують вкрай незначну частку доходів бюджетів сільських громад. Крім того, держава, делегувавши органам місцевого самоврядування повноваження утримувати сільські території та їх установи соціальної сфери, не забезпечила їх реальними джерелами для належного фінансування зазначених установ. В результаті цього рівень залежності місцевих бюджетів від державної казни з кожним роком зростає, а обсяги фінансування потреб закладів соціальної сфери на селі скорочуються.

Викладені факти демонструють, що нині в Україні організовані агроформування фактично не приймають участі в фінансуванні потреб соціальної сфери села, що є основною причиною неналежного рівня фінансування потреб сільських соціально-культурних та побутових закладів.

Поряд з цим нормальне функціонування сільських шкіл та будинків культури, дитячих садочків, фельдшерсько-акушерських пунктів і лікарень, лазень та будинків побуту є необхідністю для сільських жителів, адже їх відсутність поряд з браком робочих місць, є основними причинами масової міграції сільських жителів до мегаполісів, яка в найближчому майбутньому може зумовити подальший занепад аграрної галузі економіки [8, с. 63-64].

Вирішити цю проблему, звичайно, можна шляхом передачі комунальних об'єктів соціально-культурного побуту, що функціонують на сільських територіях на баланс сільськогосподарських підприємств. Поряд з цим, такий крок, не змусить крупних сільськогосподарських товаровиробників, що лише використовують сільськогосподарські угіддя та не зацікавлені в розвитку села, фінансувати потреби зазначених установ. З іншого боку, невеликі організовані агроформування, що функціонують в межах одного-двох населених пунктів і без цього часто по можливості забезпечують потреби шкіл, дитсадків, будинків культури та інших сільських закладів соціально-культурного побуту.

Тому, на наше переконання, нині єдиним реальним шляхом вирішення зазначеної проблеми є підвищення частки саме місцевих податків у структурі доходів

сільських та селищних бюджетів. На нашу думку, це має відбуватись шляхом підвищення рівня податкового навантаження саме на сільськогосподарські підприємства, адже, з одного боку, для неаграрного бізнесу сільські території більшості регіонів України є потенційно непривабливими, тому підвищення рівня податкового навантаження змусить багатьох підприємців просто відмовитись від ведення бізнесу, а з іншого сільські жителі, завдяки сплаті ними податку з доходів фізичних осіб, нині більшою мірою, ніж організовані агроформування фінансують потреби місцевих соціально-культурних та побутових установ. При цьому, розмір такого додаткового податкового тягара на організовані агроформування повинен відповідати сумі коштів, необхідних для фінансування потреб поточної діяльності та розвитку комунальних закладів соціально-культурного побуту, що функціонують в сільській місцевості.

З метою визначення розмірів цієї потреби нами було вивчено результати аналізу з цього приводу, що здійснювався на рівні держави та був основою для запровадження цільової програми розвитку села [11-13].

Відповідно до позицій Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року, за рахунок місцевих бюджетів та інших джерел повинні виділятися щорічно на розвиток установ соціально-культурного побуту в сільській місцевості по 717 млн. грн. В той же час слід зазначити, що за період з дати прийняття даної програми передбачені витрати на розвиток сільських територій за рахунок передбачених програмою джерел, практично не фінансувались [12; 14]. Зважаючи на те, що на поточні витрати місцевих громад кошти ще хоч якось виділяються, через місцеве оподаткування необхідно додатково мобілізувати щороку не менше 717 млн. грн.

З метою вирішення зазначеного завдання, на нашу думку, потрібно додатково запровадити один-єдиний місцевий податок, який, зважаючи на цільовий характер використання коштів, що необхідно мобілізувати за його допомогою, пропонуємо назвати податком на розвиток сільських територій (рис. 1).

Платниками такого податку, на нашу думку, повинні бути сільськогосподарські підприємства, що є власниками або користувачами земельних угідь сільськогосподарського призначення (в тому числі земель водного фонду). Оскільки сплачувати цей платіж будуть, переважно, суб'єкти, що нині є платниками іншого прямого податку – ФСП [10], ми пропонуємо щоб податок на розвиток сільських територій, з метою спрощення механізму його справляння, був за своєю сутністю надбавкою до фіксованого сільськогосподарського податку.

З цієї причини, об'єктами оподаткування податком на розвиток сільських територій, як і фіксованим сільськогосподарським податком [10] повинні бути площі сільськогосподарських угідь та земель водного фонду, які знаходяться у власності сільськогосподарських підприємств або надані їм в користування, в тому числі й на умовах оренди.

Базою оподаткування для податку на розвиток сільських територій, на наше переконання, повинна

бути нормативна грошова оцінка сільськогосподарських угідь, проведена за станом на 1 липня 1995 року.

З метою визначення оптимального розміру ставок податку на розвиток сільських територій, враховуючи що цей платіж за своєю сутністю буде надбавкою до фіксованого сільськогосподарського податку, порівняємо потребу в фінансових ресурсах на розвиток

сільських територій (717 млн. грн.) [11] та розмір мобілізованого в Україні фіксованого сільськогосподарського податку (у 2011 р. – 121,9 млн. грн.) [1]. Співставивши їх розміри, побачимо що ставки податку на розвиток сільських територій повинні бути в 6 разів більшими від ставок ФСП (717/121,9).

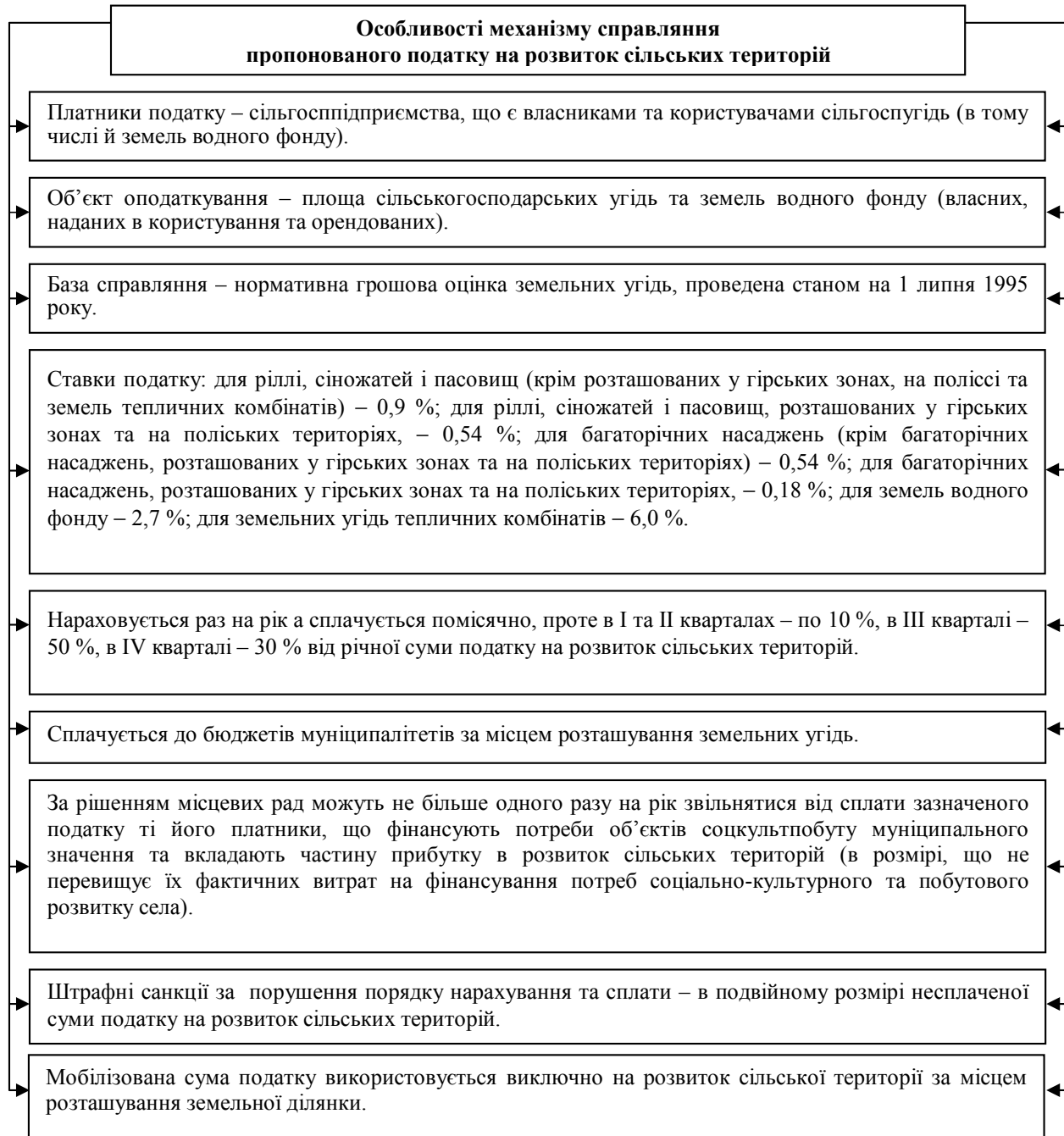

Рис. 1. Особливості механізму справляння пропонованого податку на розвиток сільських територій*

*Розроблено авторами.

Звичайно, пропоновані ставки цього платежу є досить значними, оскільки суттєво перевищують розмір ФСП з одиниці земельної площі. В той же час, результати попередніх досліджень засвідчили що з

одного боку більшість вітчизняних сільгосппідприємств нині практично не фінансують потреби сільських жителів та соціально-побутового розвитку сільських територій за місцем проведення

Фінанси та оподаткування

ними бізнесу [2], а з іншого база справляння ФСП (нормативної грошова оцінка земельних угідь, проведена станом на 01.07. 1995 р.) повинна індексуватись як і база справляння земельного податку [19, с. 157-158]. Враховуючи, що коефіцієнт індексації нормативної грошової оцінки земельних угідь з метою обчислення розміру земельного податку в 2012 році порівняно з 01.07. 1995 року складає 3,2 [13], розмір податку на розвиток сільських територій з одиниці земельної площі буде лише на 90 % більшим від розміру ФСП з проіндексованої бази його справляння. Крім того, стан сільських соціально-культурних та побутових закладів і рівень розвитку сільських територій нині є вкрай незадовільним, тому існує потреба пошуку нових джерел їх фінансування.

На наше глибоке переконання, податок на розвиток сільських територій повинен бути місцевим податком, сплачені суми якого в повному обсязі мають надходити до бюджету тієї місцевої ради, де розміщені площі сільськогосподарських угідь, що є об'єктом його справляння та використовуватись виключно на розвиток місцевих територій за місцем розташування земельних угідь. Це, крім того, дозволить місцевому самоврядуванню не частіше одного разу на рік

звільняти від сплати зазначеного податку тих його платників, що фінансують потреби об'єктів соціально-культурного значення і вкладають частину прибутку у розвиток сільських територій (в розмірі, що не перевищує їх фактичних витрат на фінансування потреб соціально-культурного та побутового розвитку села).

Необхідно також передбачити також штрафні санкції за несплату пропонованого податку. При цьому їх розмір повинен відповідати подвійній сумі несплаченого податку на розвиток сільських територій, тобто не бути аж занадто великим, щоб не спричинити кризові явища в його платників та, поряд з тим, не бути незначним, адже це може суттєво послабити регулюючі властивості цієї податкової форми.

Слід зазначити, що запровадження будь-якої нової податкової форми зовсім не стимулюватиме економічного зростання, якого так очікують і влада і бізнес та й пересічні громадяни України. Тому, цілком закономірним перед запровадженням податку на розвиток сільських територій буде розрахунок як фінансового значення від такої податкової новації (табл. 2), так і впливу її на показники діяльності підприємств аграрного сектору економіки.

Таблиця 2

Фіскальні наслідки запровадження пропонованого податку на розвиток сільських територій*

Регіон	Прогнозований розмір мобілізованого податку на розвиток сільських територій, млн. грн.	Прогнозні надходження податку на розвиток сільських територій з 1 га сільгоспугідь, грн.
Україна	717,0	46,10
Черкаська область	37,7	48,30
Уманський район Черкаської області	3,3	45,48
Берестівська сільська рада Уманського району Черкаської області	0,1	45,15

*Розраховано авторами на підставі даних ДПА України, ДПА в Черкаській області та Уманської ОДП Черкаської області а також відділу земельних ресурсів в Уманському районі Черкаської області за 2011 рік.

Як свідчать розрахунки, наведені в таблиці 2, у разі запровадження податку на розвиток сільських територій, до бюджетів місцевого самоврядування сільської місцевості додатково надійде 717 млн. грн. по Україні, 37,7 млн. грн. по Черкаській області, 3,3 млн. грн. по Уманському району Черкащини та близько 100 тис. грн. по Берестівській сільській раді Уманського району. В той же час, як свідчать результати дослідження, наведені в таблиці 2, запровадження цього податку зумовить виникнення додаткового податкового навантаження на організовані аграрні формування у розмірі близько 45 грн. з гектара сільськогосподарських угідь.

На перший погляд, запровадження цього податку спричинить досить значні додаткові виплати сільгосппідприємств до бюджетів місцевих громад. Водночас, дані податкові виплати за своїми розмірами відповідають чинним платежам

організованих агроформувань за так-званими соціальними угодами, що укладаються в Україні між муніципалітетами та сільськогосподарськими підприємствами, оскільки розміри виплат за ними, що сплачують зазначені суб'єкти з метою фінансування потреб соціального розвитку сільських територій, в середньому по Україні складають в розрахунку на гектар сільськогосподарських угідь близько 45-50 грн. [16-18].

Крім того, необхідно зазначити, що на необхідності зростання рівня податкового навантаження на сільськогосподарські підприємства з метою забезпечення належного фінансування потреб сільських жителів нині все частіше наголошують окремі політики та відомі науковці [3; 4].

Розглянемо, як же вплине пропоноване зростання податкового навантаження на сільськогосподарських товаровиробників (табл. 3).

Наслідки запровадження податку на розвиток сільських територій для платників ФСП Уманського району Черкаської області

Показник	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.
I. Частка податкових виплат сільськогосподарських підприємств у виручці, %					
- за чинного механізму оподаткування*	2,6	2,5	2,4	2,3	2,1
- у разі запровадження податку на розвиток сільських територій**	4,2	4,1	3,9	3,8	3,7
II. Частка податкових виплат сільськогосподарських підприємств у їх прибутку, %					
- за чинного механізму оподаткування*	9,9	9,8	9,7	9,0	8,7
- у разі запровадження податку на розвиток сільських територій**	14,7	14,5	14,1	13,8	13,6

* За даними Уманської ОДПІ Черкаської області (без ПДФО).

** Розраховано авторами.

Варто відмітити, що оцінку частки податкових виплат сільськогосподарських підприємств у їх виручці та прибутку нами проведена на базі сукупності організованих агроформувань Уманського району Черкаської області, які подають податкову звітність до Уманської ОДПІ Черкаської області та включають понад 70 підприємств. З цією метою проаналізовано сплату ними ПДВ (в тій його частині, що сплачується до бюджету), фіксованого сільськогосподарського податку, ресурсних платежів, плати за оренду землі державної та комунальної власності. Що ж до податку з доходів фізичних осіб, то, зважаючи на те, що він сплачується за рахунок доходів найманих громадян, до аналізованих в цьому дослідженні сум податкового навантаження на сільгосппідприємства нами цей платіж включено не було.

Як свідчать показники, наведені в таблиці 3, запровадження податку на розвиток сільських територій зумовить зростання на 2/3 питомої ваги податкових виплат сільськогосподарських підприємств у їх виручці та збільшення на половину податкового навантаження на прибуток організованих аграрних формувань.

В той же час, як демонструють результати дослідження, з одного боку податкові платежі сільськогосподарських підприємств після запровадження запропонованої нами податкової форми не стануть причиною збитковості аграрного бізнесу, а з іншого – значна частина сільськогосподарських підприємств і нині оплачують окремі потреби місцевих громад за так-званими соціальними угодами [16-18]. Тому запровадження запропонованої податкової форми, на наше переконання, нині є цілком виправданим кроком.

Висновки. Підсумовуючи результати проведеного дослідження, відзначимо що нагальною потребою для України нині є запровадження нового місцевого податку на розвиток сільських територій, мобілізовані суми якого повинні використовуватись виключно на фінансування потреб розвитку сіл та сільської місцевості. При цьому, муніципалітети повинні мати право звільняти від сплати цього податкового платежу ті сільськогосподарські підприємства, що забезпечують потреби закладів

соцкультпобуту на селі. Такий крок викличе суттєве посилення впливу системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників на соціально-економічний розвиток сільських територій, зокрема забезпечить надійне фінансування потреб сільських соціально-культурних та побутових закладів, що в свою чергу спричинить позитивні зрушення в аграрній галузі економіки.

Подальші наукові пошуки, присвячені даній проблематиці, на нашу думку, слід присвятити державній підтримці сільськогосподарських підприємств, що фінансують потреби сільських соціально-культурних та побутових установ.

4 Список використаних джерел

1. Аналіз виконання місцевих бюджетів за 2007-2011 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua_local_budget_monitoring_2007-2011.html.
2. Боровик П.М. Посилення ролі податкових джерел фінансування сільських соціально-культурних закладів / П.М. Боровик, О.С. Тригубенко, О.В. Пересунько // Сталій розвиток економіки: Всеукраїнський науково-виробничий журнал – 2011. – № 7(10) – С. 259-263.
3. Вінничанин Калетнік готує для вінницьких аграріїв новий податок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vinnitsa.info/news/vinnichanin-kaletnik-gotuye-dlya-vinnitskih-agrariyiv-noviy-podatok.html>.
4. Депутати готують новий податок для селян [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2012/02/17/316245>.
5. Європейська хартія місцевого самоврядування, ратифікована Законом України від 15.07.1997 р. № 52/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_036.
6. Збарський В.К. Сталій розвиток сільських територій: проблеми і перспективи / В.К. Збарський // Економіка АПК. – 2010. – № 11. – С. 129-136.
7. Красняков Є. Сільська освіта потребує підтримки держави / Є. Красняков [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/index>.

8. Курець В.С. Децентралізація фінансового управління загальноосвітніми школами України - нагальна проблема часу / В.С. Курець // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції ["Якість економічного розвитку : глобальні та локальні аспекти"], (Дніпропетровськ, 27-28 серпня 2009 р.) / Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2009. – С. 62-64.

9. Науменко А.М. Напрями підвищення доходності місцевих бюджетів / А.М. Науменко // Держава та регіони. – 2009. – № 5. – С. 127-133.

10. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

11. Показники розвитку аграрного сектору економіки та соціальної сфери села [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.kiev.ua/page/?6759>.

12. Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2007 р. № 1158 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minagro.gov.ua/files/00005082/Dergavna_cil'ova_programa.zip.

13. Про індексацію грошової оцінки земель, яку не проведено у 2012 році: Лист ДПА України від 16.01.2012 р. № 1248/7/17-3217 [Електронний ресурс].

– Режим доступу: http://www.sta.gov.ua/files/00009872/index_deneg_otsinka_ugidd.ftp.

14. Про результати аналізу державної підтримки розвитку соціальної сфери села: Бюлетень Рахункової палати України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/991715?cat_id=412 – 2012.

15. Прядко В.В. Проблеми формування доходної частини місцевих бюджетів та шляхи їх розв'язання / В.В. Прядко // Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії: Збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 1(18): Економічні науки. –

С. 6-12.

16. Соціальні угоди в Козлові [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rda.m-p.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=991&Itemid=59.

17. Соціальні угоди допоможуть розвитку черкаських сіл [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kray.ck.ua/politika/postupvladi/item/85-sotsialni-ugodi-dopomozhut-rozvitku-cherkaskih-sil>.

18. Соціальні угоди – необхідні умови життєдіяльності територіальних громад [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.glavport.net/lastnews.php?id=2041725>.

19. Тулуш Л.Д. Напрями вдосконалення механізмів справляння земельних податкових платежів в аграрній сфері / Л.Д. Тулуш, П.М. Боровик, І.В. Мережко // Наука й економіка: Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету – 2012. – Вип. 1 (25). – С. 154-159.

20. Тулуш Л.Д. Наслідки та перспективи функціонування фіксованого сільськогосподарського податку / Л.Д. Тулуш // Збірник наукових праць Уманського НУС, Частина 2 «Економіка» – 2010. – № 74. – С. 39-47.

21. Черевко Г.В. Державне регулювання розвитку українського села / Г.В. Черевко // Соціально-економічні проблеми розвитку українського села і сільських територій: матеріали сьомих річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників. – К., 2005. – С. 531-537.

22. Юрчишин В.В. Село і селяни України в системі історично і суспільно зумовлених вітчизняних національних цінностей / В.В. Юрчишин // Економіка АПК. – 2011. – № 2. – С. 87-99.

23. Berg I. Education and jobs: the great training robbery / I. Berg. – N.Y.: Percheron Press / Eliot Werner Publications, 2003. – 266 p.

24. Fisher St. Modern Hyper-and High Inflation / Stanley Fisher, Ratna Sahay, Vegh C.A. // NBER Working Paper Series. 2002. – P. 8930.